

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

Convivència i clima escolar

19/07/2021

Índex

Convivència i clima escolar	3
1 Convivència i èxit escolar. Projecte de convivència	3
2 Protocols de centre per a la millora de la convivència	4
3 Unitat de Suport a la Convivència Escolar (USCE)	6
4 Assetjament i ciberassetjament	7
5 El centre educatiu acollidor	8
6 L'educació intercultural en un marc de diàleg i de convivència	10
7 Coeducació i promoció de la igualtat de gènere	12
8 Convivència, clima escolar i promoció del benestar emocional	14
9 Normativa d'aplicació (convivència i clima escolar)	15

Convivència i clima escolar

1 Convivència i èxit escolar. Projecte de convivència

El marc normatiu que regula el Projecte de convivència és la [Resolució EDU/1753/2020](#), de 16 de juliol, per la qual es modifica la [Resolució ENS/585/2017](#), de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de convivència en els centres educatius dins del marc del Projecte Educatiu de Centre.

El Projecte de convivència ha de reflectir les accions que el centre educatiu desenvolupa per capacitar tot l'alumnat i la resta de la comunitat educativa per a la convivència i la gestió positiva dels conflictes.

Aquestes accions han d'anar adreçades a la millora de la convivència en diversos àmbits i nivells d'actuació. També recull els mecanismes que el centre estableix a l'hora de resoldre els conflictes i de crear una atmosfera de treball i convivència segura i saludable. Totes les mesures han d'estar harmonitzades i han d'avançar cap a un plantejament integral i global de la convivència, partint de les necessitats concretes de cada centre i des d'un plantejament d'aprenentatge col·lectiu i transformador.

Des del curs 2009-2010, el Departament d'Educació posa a l'abast de tots els centres educatius una aplicació informàtica, de caràcter voluntari, amb elements de diagnosi, orientacions i recursos per facilitar l'elaboració del projecte de convivència. Des del [Portal de centre](#), i l'apartat [Projecte de convivència a la XTEC](#), s'accedeix a l'aplicació informàtica en què hi ha informació diversa: normativa, documentació, recursos, etc. En aquest sentit, cal destacar els videotutorials i el manual d'ús, en l'apartat de documentació, que donen a conèixer el funcionament de l'aplicació.

Així mateix, des del curs 2020-2021, s'ha posat a disposició dels centres educatius la [Guia per a l'elaboració del Projecte de convivència](#). Aquesta guia pretén ser un recurs pràctic que faciliti l'elaboració i implementació del Projecte de convivència a tots els centres educatius, independentment de l'eina que utilitzin per a tal fi, i està constituïda per tres documents: una guia amb el marc conceptual i descriptiu que recull la normativa vigent i dos documents editables perquè els centres elaborin els seus projectes i realitzin la concreció dels protocols publicats pel Departament d'Educació que considerin oportuns.

Per altra banda, el Departament d'Educació posa a l'abast dels centres educatius [activitats formatives](#) específiques i assessorament (ELIC i Inspecció) per a la implementació del Projecte de convivència i la promoció de la convivència i d'un clima escolar positiu.

2 Protocols de centre per a la millora de la convivència

La [Resolució ENS/585/2017](#), de 17 de març, explicita a l'apartat 6 de l'annex els continguts d'aquest projecte, un dels quals és la concreció de protocols de prevenció, detecció i intervenció enfront de situacions de conflictes greument perjudicials per a la convivència.

Els centres educatius, a partir del debat i la reflexió comunitària, poden adaptar a la seva realitat i necessitats específiques els protocols per a la millora de la convivència del Departament d'Educació que considerin oportuns, en funció de la detecció i diagnòsi de les necessitats del centre.

Per facilitar aquesta tasca, es posa a l'abast dels centres educatius el document editable [Concreció dels protocols per a la millora de la convivència](#), que, juntament amb els documents de la [Guia per a l'elaboració del Projecte de convivència](#), ofereix plantilles, recursos i models que permeten adaptar els protocols a la realitat de cada centre.

Les mesures i actuacions que se'n derivin s'han d'incorporar, així com la resta de mesures que configuren el projecte de convivència, en la programació general anual i en els documents de gestió de centre que es considerin oportuns. Els resultats del seguiment i, si escau, les propostes de millora, s'han d'incloure en la memòria anual del centre.

Els protocols per a la millora de la convivència del Departament d'Educació són els següents:

- [Protocol d'intervenció en cas de conflicte greu](#)
- [Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals](#)
- [Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront de l'assetjament escolar a persones LGBTI](#)
- [Protocol de prevenció, detecció i intervenció de la violència masclista entre l'alumnat](#)
- [Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme](#)
- [Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant conductes d'odi i de discriminació](#)

En col·laboració amb altres departaments, també s'han elaborat els protocols següents per a la millora de la convivència:

- [Protocol d'actuació entre els departaments de Treball, Afers Socials i Famílies i d'Educació de detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu](#)

Aquest protocol general es completa amb els específics de la Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies:

- [Protocol per a la prevenció i abordatge dels matrimonis forçats a Catalunya](#)
- [Protocol d'actuacions per prevenir la mutilació genital femenina](#)
- [Protocol d'actuació amb menors de catorze anys en situacions de conflicte o comissió d'una infracció penal](#)
- [Protocol de prevenció, detecció i intervenció de processos de radicalització violenta als centres educatius](#)

Així mateix, el [Circuit simplificat d'intervenció davant conductes de l'alumnat greument perjudicials per a la convivència](#) sintetitza les fases de comunicació i intervenció de diversos protocols per a la millora de la convivència amb la finalitat d'unificar criteris i procediments d'actuació davant aquestes situacions.

Els centres educatius tenen disponibles els protocols per a la millora de la convivència a la [intranet - Portal de centre](#).

Els protocols per a la millora de la convivència que, en funció de les necessitats detectades, cada centre acordi concretar, és convenient que recullin els nivells d'actuació següents:

Nivell preventiu

En la part preventiva, aquests protocols han de recollir les actuacions i mesures que el centre porta a terme per desenvolupar els valors i les actituds que contribueixen a crear un bon clima escolar i a capacitar tot l'alumnat i la comunitat escolar en el foment de la convivència, així com per minimitzar els factors de risc vinculats a determinades conductes, greument perjudicials per a la convivència.

Els protocols per a la millora de la convivència del Departament ofereixen actuacions, estratègies i recursos que els centres educatius poden adaptar segons la seva realitat i necessitats específiques.

Nivell de detecció i valoració

Els protocols han d'incloure indicadors que permetin, a qualsevol membre de la comunitat educativa, detectar conductes o situacions greument perjudicials per a la convivència. A més, han de recollir els mecanismes de valoració que confirmin o descartin qualsevol sospita de conducta o situació greument perjudicial.

Els protocols per a la millora de la convivència del Departament inclouen els indicadors específics que el centre ha de recollir en els protocols de centre per a la millora de la convivència, i que pot completar si ho considera oportú.

Nivell de notificació o derivació

Els protocols han d'incloure també els mecanismes de notificació o derivació a les instàncies administratives pertinents.

Davant de conductes o situacions greument perjudicials per a la convivència els

centres educatius han de fer el següent:

- a. Comunicar a la Inspecció d'Educació qualsevol cas d'assetjament, ciberassetjament, odi i discriminació, conflicte greu, possible maltractament infantil i adolescent o violència sexual, pertinença o captació d'algun alumne o alumna per part de grups amb conductes radicalitzades i violentes, així com qualsevol altra conducta o situació greument perjudicial per a la convivència.
- b. Notificar als serveis territorials o al Consorci d'Educació de Barcelona els casos de maltractament infantil i adolescent o violència sexual comesos per personal docent, professionals d'atenció educativa, personal d'administració i serveis o altres professionals que intervenen en l'àmbit escolar. També cal comunicar a aquestes instàncies la possible pertinença o captació d'un alumne o alumna per part de grups amb conductes radicalitzades i violentes.
- c. Notificar a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) els casos de maltractament infantil i adolescent o violència sexual quan es tingui coneixement d'un possible desemparament de l'infant o adolescent.
- d. Posar en coneixement del Ministeri Fiscal i/o policia de proximitat qualsevol fet que pugui ser constitutiu de delictes o falta que es pugui perseguir penalment comès per qualsevol persona de la comunitat educativa en el centre o en relació directa amb la seva activitat.

Així mateix, cal comunicar sempre als serveis socials bàsics qualsevol situació de risc o possible desemparament d'un infant o adolescent.

Nivell d'intervenció

Aquests protocols han d'incloure, a més de les mesures correctores i sancionadores que cal dur a terme davant les faltes o conductes greument perjudicials per a la convivència, les mesures educatives oportunes:

- Actuacions educatives i reparadores adreçades a tot l'alumnat, tant als implicats en un conflicte greu (l'alumnat que hagi exercit l'agressió i l'alumnat que l'hagi patit) com a la resta del grup classe (alumnes observadors)
- Mesures d'informació, suport i orientació a les famílies.

Els protocols per a la millora de la convivència publicats pel Departament d'Educació ofereixen actuacions, estratègies i recursos per a cadascuna de les fases de la intervenció que els centres educatius poden adaptar segons la seva realitat i necessitats específiques.

En qualsevol dels casos, la direcció del centre ha d'informar la família de l'alumne o alumna de les actuacions que s'estiguin realitzant.

3 Unitat de Suport a la Convivència Escolar (USCE)

El Departament d'Educació posa a disposició de la comunitat educativa la [Unitat de](#)

[Suport a la Convivència Escolar \(USCE\)](#), que ofereix assessorament a qualsevol membre de la comunitat escolar en situacions de conflicte relacionades amb la convivència escolar que no s'hagin pogut resoldre de manera satisfactòria pels canals ordinaris. S'hi pot contactar per telèfon (935 516 968) o bé per correu electrònic (eif.educacio@gencat.cat).

Tipologia dels casos que s'atenen són els següents:

- Orientacions per a la millora de la convivència
- Conflictes interpersonals
- Gestió del dol i la pèrdua
- Disconformitat amb l'acció o la gestió educativa
- Presumptes maltractaments entre l'alumnat (assetjament/ciberassetjament, maltractaments físics, abusos, violències sexuals)
- Presumptes maltractaments (per professionals del centre)
- Presumptes maltractaments en l'àmbit familiar
- Absentisme.

Les situacions a les quals dona resposta són les següents:

- Trucades directes de qualsevol membre de la comunitat escolar que poden anar des d'orientació i/o assessorament sobre situacions relacionades amb la convivència escolar, fins a situacions particularment complexes o que no s'han pogut resoldre pels canals ordinaris.
- Situacions derivades de l'aplicació dels diferents protocols per a la millora de la convivència que el Departament d'Educació posa a disposició dels centres educatius.
- Situacions derivades des del telèfon d'Infància Respon 116111; [Acord GOV/55/2017](#), de 25 d'abril, pel qual s'atribueix al número telefònic 116 111 Servei del Telèfon de la Infància (Infància Respon) l'atenció en casos d'assetjament en l'àmbit dels centres educatius, de ciberassetjament i d'abusos sexuals a infants i adolescents.
- Situacions derivades des de l'Àrea per a la igualtat de tracte i no discriminació de persones LGBTI del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.
- Situacions derivades des de la Fiscalia de Menors.

4 Assetjament i ciberassetjament

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, en l'[article 33](#) insta el Govern i el Departament d'Educació a adoptar les mesures necessàries per prevenir les situacions d'assetjament escolar i, si s'escau, afrontar-les de manera immediata.

D'altra banda, la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància

i l'adolescència, en l'[article 90](#), sobre protecció en l'àmbit de l'educació, insta les administracions públiques a impulsar el desenvolupament d'actuacions adreçades al conjunt de la comunitat educativa que permetin prevenir, detectar i erradicar el maltractament a infants i adolescents, els comportaments violents, l'assetjament escolar i la violència masclista.

Per tot això, i per donar resposta a la preocupant situació que els processos d'assetjament entre iguals generen en el si de la nostra societat, i en concret entre els nostres infants i joves, una situació que, d'altra banda, s'ha vist intensificada en els darrers anys per l'increment de l'ús de les tecnologies, el Departament posa a l'abast dels centres el [Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals](#).

Així mateix, la [Llei 11/2014](#), del 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, explícita, en l'article 12, sobre educació, que s'ha de promoure el desplegament efectiu de plans de convivència amb un èmfasi especial en les mesures de prevenció i d'actuació contra l'assetjament de què poden ser objecte les persones LGBTI+ en el medi escolar.

En aquest sentit, el Departament d'Educació posa a l'abast dels centres el [Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront de l'assetjament escolar de les persones LGBTI](#) i el [Protocol per a l'atenció i acompanyament de l'alumnat transgènere en els centres educatius](#).

Aquests protocols ofereixen orientacions i recursos per a la prevenció, la detecció i la intervenció, a més d'un circuit marc que vol donar coherència i facilitar la coordinació de les accions dels diferents agents educatius.

En les situacions d'assetjament i ciberassetjament és necessari comptar amb la corresponsabilitat de les famílies; per això, el Departament ha elaborat guies i materials formatius disponibles al web [Famílies](#).

Atesa la necessitat d'implicar tots els sectors de la comunitat escolar i donar a l'alumnat més protagonisme en la detecció i l'ajuda, el Departament d'Educació impulsa el [Programa d'innovació pedagògica #aquiproubullying de prevenció, detecció i intervenció enfront de l'assetjament entre iguals](#). La convocatòria per a la selecció dels centres interessats es publicarà conjuntament amb la resta de programes d'innovació del Departament, en convocatòria única, a l'apartat [d'innovació](#) del web de la XTEC.

Amb el Programa d'innovació pedagògica #aquiproubullying, el Departament d'Educació pretén posar a l'abast dels centres formació, estratègies i recursos necessaris per elaborar un projecte de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament amb la participació de tota la comunitat escolar, especialment de l'alumnat, que actuarà com a agent actiu i compromès en la lluita contra l'assetjament, alhora que adquireix les actituds i els valors propis de la competència social i ciutadana.

5 El centre educatiu acollidor

L'acollida és el conjunt sistemàtic d'actituds i actuacions que el centre posa en funcionament per guiar la incorporació òptima dels membres nous de la comunitat educativa en la vida i la cultura quotidianes. En aquest sentit l'acollida no s'ha d'entendre com un fet puntual, sinó com un procés continu al llarg de tota l'etapa escolar.

D'acord amb el [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, el desenvolupament de polítiques inclusives en els centres parteix del desenvolupament d'una escola per a tothom, que organitzi de manera adequada els recursos per garantir l'atenció a la diversitat des de projectes educatius que considerin l'acollida i la participació de l'alumnat i les famílies, i en els quals es planifiquin les mesures i els suports minimitzant les barreres d'accés amb què es podria trobar qualsevol alumne o alumna.

Per crear cultures inclusives és imprescindible un diàleg permanent i renovat, així com un acompanyament i sensibilització en el marc del sistema inclusiu, dins l'escola i amb l'entorn per promoure una comunitat educativa acollidora i col·laboradora que valora tots i cadascun dels i les alumnes, a la vegada que crea al seu voltant altes expectatives d'èxit.

Els processos d'acollida mereixen una atenció especial dins el projecte de convivència del centre, perquè n'afavoreixen l'enriquiment de tots els membres: es relacionen, es coneixen, creen vincles i progressen plegats. En aquests processos també cal preveure els criteris pels quals s'estableixen els grups classe de l'alumnat que inicia el segon cicle d'educació infantil, el primer curs d'educació primària i el primer curs d'educació secundària obligatòria. Entre aquests criteris que estableix cada centre educatiu cal preveure l'escolarització de germans bessons, i ser prou flexibles per tenir en compte també l'opinió de les famílies.

L'arribada de famílies d'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, de famílies nouvingudes i d'altres en risc d'exclusió social, conjuntament amb la gran mobilitat d'alumnes en els centres, han posat en evidència, també, la importància dels processos d'acollida. Aquests processos d'acollida han d'anar adreçats, per tant, a tot l'alumnat, a les famílies, als docents ([article 77](#) de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació), personal d'atenció educativa i al personal d'administració i serveis, fent una atenció especial a les persones més vulnerables de qualsevol d'aquests col·lectius.

Cal remarcar que és imprescindible tenir en compte l'aspecte emocional de l'acollida inicial, especialment en el cas de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, per reduir l'estrès que suposa l'arribada a un entorn de relació i d'aprenentatge completament nou.

D'altra banda, d'acord amb l'[article 2](#) del títol preliminar de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, els processos d'acollida s'han de regir pels principis de la igualtat d'oportunitats i la integració de tots els col·lectius. Així mateix, d'acord amb els articles [10](#) i [81](#) de la mateixa Llei, els centres han de proporcionar una acollida personalitzada a

l'alumnat nouvingut.

El projecte lingüístic ha de preveure els aspectes d'acollida que serveixen per promoure l'aprenentatge i l'ús de la llengua catalana com a instrument de comunicació en un context multilingüe i on es pot establir un tractament de les llengües que doni resposta a la situació sociolingüística de l'alumnat. El reconeixement d'aquest context multilingüe garanteix la igualtat d'oportunitats i el respecte a la diversitat lingüística i cultural i la cohesió social.

La programació general anual del centre ha d'incloure les actuacions d'acollida per a tots els membres de la comunitat escolar, i també els processos d'acollida que es facin en col·laboració amb l'entorn.

L'acció tutorial dels equips de centre ha de garantir la planificació de l'orientació educativa entre etapes i l'acompanyament educatiu dels processos d'acollida i d'integració escolar i social de tot l'alumnat.

El Departament posa a l'abast de tots els centres eines i recursos per facilitar els processos d'acollida:

- Aplicació informàtica per a l'elaboració del projecte de convivència: Acollida.
- Aplicació informàtica per a l'elaboració del projecte Escola i Família: Acollida per a les famílies.

Els centres educatius disposen de les aplicacions informàtiques dels projectes educatius a la [intranet - Portal de centre](#).

6 L'educació intercultural en un marc de diàleg i de convivència

[L'educació intercultural](#) és una resposta pedagògica a l'exigència de preparar ciutadans que puguin desenvolupar-se en una societat plural i democràtica, i té com a finalitat última la igualtat en drets, deures i oportunitats de totes les persones.

La [Resolució del Parlament Europeu de 19 de gener de 2016](#) insta a promoure, en el terreny educatiu, un enfocament intercultural i basat en valors per promoure el respecte mutu, els principis ètics, la diversitat, la inclusió i la cohesió social.

El model intercultural català, que recull les darreres recomanacions d'institucions internacionals i l'experiència desenvolupada en els darrers anys, està basat en el desenvolupament equilibrat de les actuacions que donen resposta a aquests tres eixos:

Equitat

Es fa referència a la igualtat d'oportunitats, tant en l'accés com en el procés, i les altes expectatives envers tot l'alumnat. En aquest sentit, cal recordar que l'educació ha estat i ha de seguir sent un element imprescindible d'ascens social.

Per promoure l'equitat, el centre educatiu hauria de:

- Portar a terme un procés d'acollida gradual i ben seqüenciat en el temps.

- Establir un bon clima relacional.
- Afavorir la participació i la implicació en el centre de tots els seus membres.
- Promoure la competència intercultural de tots els membres de la comunitat escolar, entesa com el conjunt d'habilitats cognitives, ètiques i pràctiques necessàries per viure i actuar amb autonomia i eficàcia en un context social multicultural.
- Promoure la formació del professorat en educació intercultural.
- Promoure la participació de les famílies per afavorir-ne la implicació en el procés educatiu dels seus fills i filles.
- Fomentar les metodologies cooperatives i l'aprenentatge entre iguals com a recursos per facilitar l'èxit acadèmic i educatiu de tot l'alumnat.
- Fomentar un model d'avaluació que pugui adaptar-se als diferents ritmes d'aprenentatge de l'alumnat.
- Tenir en compte la previsió i la intervenció educativa amb l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE) dins d'un model educatiu inclusiu.

Reconeixement de la diferència

Es fa referència al reconeixement i al valor de la diferència com una forma d'igualar-nos en dignitat, però també de créixer i convida sumant des de les singularitats que tots tenim. Només és possible generar vincles i filiacions reconeixent-nos com a iguals quant a drets i obligacions, com a persones que formem part d'un projecte comú.

Per promoure el reconeixement de la diferència, el centre educatiu hauria de:

- Potenciar un currículum intercultural que faci aflorar la diversitat existent a les aules, incorporant visions universals, representatives, plurals i contrastades.
- Fomentar l'esperit crític pel que fa a la valoració de la pròpia cultura i la dels altres.
- Crear espais d'interacció.
- Gestionar positivament les emocions.
- Acompanyar l'alumnat en la construcció d'una identitat que pot ser de múltiples pertinences.
- Planificar actuacions de reconeixement de les llengües familiars de l'alumnat i la diversitat lingüística, i fomentar l'aprenentatge de les llengües d'origen.
- Gestionar les manifestacions de la diversitat cultural i de creences en el centre des del reconeixement i la valoració, en un marc de valors compartits.
- Respectar la diversitat cultural en totes les seves formes i, per tant, permetre l'ús de vestuari o elements simbòlics, siguin de caràcter cultural, religiós o identitari, sempre que no impossibilitin la realització de totes les activitats curriculars, la comunicació interpersonal, la identificació personal i la seguretat personal o la dels altres, o que trenquin de forma ostentosa les normes cívicosocials. Aquest respecte, però, no ha de permetre tolerar els símbols que exalten la xenofòbia o el racisme, o que promouen qualsevol tipus de violència.

Valors i elements compartits

Es fa referència a la promoció i la interiorització dels valors democràtics, els drets humans, els drets de l'infant i l'ús de la llengua catalana com a element cohesionador i altres valors i elements que configuren la nostra identitat col·lectiva.

Per promoure els valors i elements compartits, el centre educatiu hauria de:

- Educar en els drets humans i en els valors propis d'una societat democràtica.
- Remarcar els elements que ens fan més iguals que diferents.
- Fomentar la llengua catalana com a eina comunicativa comuna i de cohesió.
- Fomentar la participació de l'alumnat en les activitats del centre, les activitats extraescolars i en el teixit associatiu de l'entorn com a element necessari per generar espais d'interacció, compartir valors i construir un futur cohesionat.

Només des d'un treball equilibrat d'aquests tres eixos es pot garantir l'èxit educatiu de l'alumnat i la cohesió social.

Per desenvolupar l'educació intercultural, el Departament d'Educació facilita als centres tallers per potenciar la competència intercultural dels professionals del centre. Aquests tallers són impartits pels assessors en llengua, interculturalitat i cohesió social (LIC) i formen part del seu pla de treball.

Així mateix, el Departament posa a l'abast dels centres els recursos següents:

- [Projecte de convivència i èxit educatiu](#). A l'apartat d'educació intercultural trobareu instruments de diagnosi, orientacions i recursos per treballar des d'una perspectiva intercultural a l'aula, al centre i a l'entorn.
- [Interculturalitat a les àrees del currículum](#). En aquest document trobareu com desenvolupar un currículum intercultural des de diferents àrees, amb exemples de programacions concretes.
- [Guia per al respecte a la diversitat de creences als centres educatius de Catalunya](#). En aquesta guia, editada pel Departament de Governació i Relacions Institucionals i pel Departament d'Educació, hi ha orientacions, recursos i bones pràctiques per gestionar la diversitat religiosa i de creences en els centres educatius, que poden afectar en àmbits com l'alimentació, l'ús d'indumentària i símbols religiosos, les justificacions d'absències, els processos de dol o el desenvolupament del currículum, entre d'altres. La guia també recull els principis bàsics d'actuació, la normativa relacionada i unes fitxes sobre els aspectes més rellevants de les confessions religioses presents a Catalunya.

7 Coeducació i promoció de la igualtat de gènere

Els centres educatius han de promoure la igualtat d'oportunitats de l'alumnat; han d'incorporar la perspectiva de gènere a l'acció educativa; han de prevenir i gestionar comportaments i actituds discriminatoris per raó d'identitat de gènere, expressió de gènere i orientació afectivosexual, i han de potenciar el reconeixement, la cooperació i

el respecte mutu. Aquests objectius queden recollits en el [Pla per a la igualtat de gènere del sistema educatiu](#), aprovat pel Govern el 20 de gener de 2015.

Aquests principis han d'informar el projecte educatiu del centre, amb la incidència corresponent en les programacions d'aula i en les activitats educatives.

- En el procés educatiu, els centres han de garantir especialment:
- La promoció d'un llenguatge verbal i gràfic que tracti equitativament ambdós sexes.
- L'ús no sexista dels espais educatius del centre.
- La utilització de llibres de text i materials didàctics i curriculars que promoguin un tracte no sexista.
- La incorporació als continguts curriculars de la perspectiva de gènere, dels sabers de les dones al llarg de la història i de les tasques de cura envers les persones i els espais indistintament per part d'ambdós sexes.
- L'orientació professional i acadèmica no estereotipada i sense discriminacions sexuals ni socials.
- La constitució d'un entorn amable i segur perquè tant l'alumnat com el professorat puguin viure de manera natural la seva orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.
- La potenciació d'una educació afectiva que afavoreixi la construcció d'una sexualitat positiva i saludable.
- La gestió positiva i proactiva de situacions de conflicte vinculades a comportaments i actituds de caràcter sexista o per motiu d'identitat de gènere o d'orientació afectivosexual.

Els consells escolars de cada centre han de designar una persona entre els seus membres per impulsar mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones, d'acord amb el que s'estableix en l'[article 126.2](#) de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació. El Departament d'Educació proporciona accions de formació a les persones designades perquè puguin desenvolupar les seves funcions en condicions òptimes.

La constitució al centre d'una comissió de coeducació, polítiques de gènere i d'igualtat d'oportunitats poden afavorir la implementació d'actuacions coeducatives i la implicació de la comunitat educativa.

El Departament d'Educació posa a l'abast de tots els centres eines i recursos següents per treballar la coeducació i la igualtat de gènere:

- L'àmbit de currículum i orientació del web de la XTEC, on hi ha l'apartat de [Coeducació i igualtat de gènere](#), amb propostes formatives, educatives i de recursos.
- [El programa "Coeduca't"](#). L'objectiu d'aquest programa és ajudar els centres a treballar aspectes bàsics de coeducació, de perspectiva de gènere i de sexualitat de forma explícita, sistemàtica, rigorosa i respectuosa. El programa compta amb el suport de diferents departaments de la Generalitat de Catalunya, ajuntaments,

universitats i diverses entitats expertes i de referència. Com a documents de referència que té en compte cal citar les orientacions de la UNESCO i de l'OMS, un marc que funciona en molts altres països.

- El [Programa formatiu de prevenció de la violència masclista](#) consta de formació per a docents, per a l'alumnat de cicle superior d'educació primària i alumnat de tercer i quart d'ESO, i formació per a les famílies. Els materials han estat elaborats amb la col·laboració de Coeducació i Fundació Aroa, entitats expertes en prevenció de la violència masclista.
- L'aplicació informàtica per a l'elaboració del projecte de convivència que ofereix una diagnosi i orientacions i recursos sobre el tema de coeducació, disponible per als centres a la [intranet - Portal de centre](#).
- D'altra banda, a l'espai Igualtat de gènere de la [intranet - Portal de centre](#), tots els professionals dels centres educatius poden trobar informació sobre les polítiques d'igualtat del Departament.
- Des del març 2021 s'ha posat en marxa el [pla Les escoles lliures de violències](#), que respon a la línia estratègica del Departament d'Educació de donar resposta a situacions de violència que es donen als centres educatius. El pla està adreçat a tots els centres educatius amb l'objectiu de prevenir, intervenir i seguir les situacions de violència, incidint especialment en la prevenció secundària. Per això, el pla comporta la creació de la Unitat de Suport a l'Alumnat en Situació de Violència (USAV), dependent de la Sub-direcció General d'Educació Inclusiva de la Direcció General de Currículum i Personalització, ubicada als serveis centrals del Departament d'Educació. La funció d'aquesta unitat és gestionar tots els casos que arribin i coordinar-ne l'abordatge, garantir una actuació sense demora i l'escolta activa a les víctimes i treballar conjuntament amb els serveis territorials.

8 Convivència, clima escolar i promoció del benestar emocional

L'[article 44](#) de la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, exposa que qualsevol infant o adolescent té dret a rebre els efectes beneficiosos de la protecció de la salut, que s'expressa en el dret a desenvolupar-se en entorns saludables, tant en l'àmbit públic com privat.

Tenir cura, en el marc del projecte de convivència, de l'acolliment, l'educació intercultural, la promoció de la igualtat de gènere i l'equitat, així com de l'educació socioemocional, representa adoptar un enfocament integral de tota l'organització per promoció del benestar social i emocional de l'alumnat, per nodrir-ne i estimular-ne l'autoestima i l'autoeficàcia i per promoure comportaments positius que impedeixin qualsevol forma d'intimidació o violència.

Aquestes mesures i actuacions també afecten de forma positiva tots els membres de la comunitat escolar: docents, personal de suport educatiu, personal d'administració i serveis i famílies.

El clima escolar positiu és un factor de protecció que promou el benestar emocional de tota la comunitat educativa i l'establiment de vincles que fomentin el sentiment de pertinença, la identificació amb el grup, el reconeixement de la diferència, l'equitat, la seguretat emocional i les relacions personals positives i la convivència pacífica. Un clima escolar positiu és la base d'un bon aprenentatge.

En aquest sentit, amb vista a promoure un clima escolar positiu és important incorporar en tota la comunitat escolar una mirada restaurativa global que, a més de focalitzar la resposta al conflicte, inclogui la gestió de les relacions i la creació de comunitat amb espais amables i lliures de violències. Gestionar els conflictes de manera restaurativa és fer cultura de pau.

Per donar resposta a aquestes necessitats es posa a l'abast de tots els centres eines i recursos per al desenvolupament de l'enfocament restauratiu global que es concreta en l'espai [Una comunitat restaurativa i resiliant](#) de la XTEC, on destaquen, entre d'altres propostes, els [materials pràctics per a la creació de cercles](#), el document [Comunicació NoViolenta: una actitud i un llenguatge de pau](#), i el material audiovisual de [La restaurativa a casa](#).

Per complementar aquesta línia d'actuació s'ofereixen [propostes formatives](#), de 30 hores, en enfocament restauratiu (ER) per a escoles i en enfocament restauratiu i mediació (ERME) per a instituts i instituts escola. Les formacions tenen com a objectiu capacitar en la dinàmica del cercle i les habilitats personals per a la gestió relacional, introduint les idees clau de les pràctiques i principis restauratius en situacions de conflicte. Es proposa el disseny d'intervencions restauratives diverses que s'adaptin a les necessitats d'implementació de l'enfocament restauratiu global del centre i del servei de mediació escolar, si s'escau.

Els centres que implementen bones pràctiques relacionades amb la gestió de les relacions i el conflicte en clau positiva poden formar part de la [xarxa de centres per la convivència](#), on, a més, consten el [recull de trobades](#), així com altres [activitats i recursos](#).

Les actuacions relacionades amb la convivència i el clima escolar es poden enfortir si estan coherentment vinculades i coordinades amb el desenvolupament de les competències bàsiques en l'àmbit de l'[educació en valors](#) (educació primària) i en l'àmbit de [cultura i valors](#) (educació secundària obligatòria) i en l'àmbit personal i social.

9 Normativa d'aplicació (convivència i clima escolar)

- [Llei orgànica 2/2006](#), de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 106, de 4.5.2006)
- [Llei 17/2015](#), de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes (DOGC núm. 6919, de 23.7.2015)
- [Llei 11/2014](#), del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals,

transgèneres i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia (DOGC núm. 6730, de 17.10.2014)

- [Llei 14/2010](#), del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (DOGC núm. 5641, de 2.6.2010)
- [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009)
- [Llei 5/2008](#), de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista (DOGC núm. 5123, de 2.5.2008) modificada per la [Llei 17/2020](#), del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008
- [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu (DOGC núm. 7477, de 19.10.2017)
- [Decret 102/2010](#), de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010)
- [Decret 155/2010](#), de 2 de novembre, de la direcció dels centres educatius públics i del personal directiu professional docent (DOGC núm. 5753, d'11.11.2010)
- [Ordre ENS/303/2015](#), de 21 de setembre, sobre el reconeixement de la innovació pedagògica (DOGC núm. 6966, de 30.9.2015)
- [Resolució EDU/2608/2019](#), de 8 d'octubre, per la qual s'obre una nova convocatòria pública de selecció de centres educatius interessats a participar en el Programa d'innovació pedagògica #aquiproubullying de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament entre iguals, durant els cursos 2019-2022
- [Resolució EDU/1753/2020](#), de 16 de juliol, per la qual es modifica la Resolució ENS/585/2017, de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de convivència en els centres educatius dins del marc del projecte educatiu de centre
- [Resolució ENS/585/2017](#), de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de Convivència en els centres educatius dins el marc del Projecte Educatiu de Centre (DOGC núm. 7336, de 17.3.2017)